Dames en heren, college, collega raadsleden en mensen die thuis deze vergadering volgen.

Mag ik op de eerste plaats iedereen die mee heeft gewerkt aan het opstellen van deze begrotingen danken voor hun inzet.

Woningbouw is en blijft een van de speerpunten van deze gemeente.
Mensen die al lang in onze dorpen wonen willen daar graag blijven wonen en ook voor jongeren moet het aantrekkelijk en mogelijk zijn om hier in eigen omgeving een toekomst op te bouwen.
Dat er wordt gestreefd naar een goede mix van sociale woningbouw, middenhuur en betaalbare koopwoningen steunen wij, wel moet er rekening gehouden worden met de behoefte en draagkracht van de kernen afzonderlijk.
Extra aandacht vragen wij voor de woningbouwbehoefte van de grote groep senioren in onze gemeente.
Het baart ons zorgen dat er prioriteit wordt gegeven aan grote projecten.
Dit mag niet ten koste gaan van de woningbouw in kernen waar geen grotere projecten mogelijk zijn.
Helaas moeten we constateren dat de netcongestie de ontwikkeling van bouwplannen flink parten gaat spelen.
Nu al is bekend dat bouwplannen, die soms al tientallen jaren oud zijn, getemporiseerd uitgevoerd moeten worden.
Dat het college aan aanvullende oplossingen denkt zoals lokale opslag, flexibele aansluitpunten en energiegemeenschappen is een goede zaak.
Wel willen we het college vragen om te onderzoeken of het temporiseren van de plaatsing van openbare laadpalen invloed heeft op de mogelijkheden van woningbouw.
Een ander aspect is dat wij onze inwoners op de woningmarkt in een goede positie willen zien, met het opstellen van een huisvestingsverordening zouden we onze inwoners van dienst kunnen zijn.

Het college geeft aan dat de dienstverlening verbeterd wordt, zodat inwoners, ondernemers en verenigingen kwaliteit en gastvrijheid ervaren vanuit de gemeente.
Dat het fundament daarvoor een digitale transformatie is en AI daarin een rol kan spelen, is logisch en van deze tijd. Maar wel op een goed doordachte wijze met oog voor inwoners die minder digitaal handig zijn of laaggeletterd.

Helaas krijgen wij nog steeds berichten van burgers dat termijnen niet worden gehaald en terugbelafspraken niet nagekomen worden.
Dit moet echt verbeteren.
Ook bereikte ons een bericht over een enquête over de plaatsing van laadpalen terwijl de keuze over de plaatsing al gemaakt was of beloofde enquêtes die niet uitgevoerd worden.
Dit kan natuurlijk niet, dit is een soort van schijnparticipatie, dan neem je de mening van burgers niet serieus.

Dat de raadsvoorstellen soms van mindere kwaliteit zijn, baart ons zorgen. Wij vragen van het college een toezegging om dit snel en voortvarend op te pakken, samen met de ambtelijke organisatie.

Veiligheid en een veilige omgeving zijn een groot goed.
Dat er door vroegsignalering, preventie en een integrale aanpak wordt gekozen om jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit te voorkomen is een goede zaak.
Dat er eventueel ondersteunend of handhavend opgetreden wordt is wat ons betreft logisch en ook noodzakelijk.
Dat geldt voor grote overtredingen, maar ook bij kleiner overlast zoals stookoverlast of agressieve honden.
Dat ook het buitengebied van Leudal kwetsbaar is voor ondermijnende criminaliteit is helaas een realiteit en dat wordt door de transitie van het buitengebied nog verder versterkt.
Samenwerking met de openbare instanties is hierbij noodzakelijk en door de bewustwording onder burgers te vergroten kunnen zij dienen als de ogen en oren van de gemeente.

Een bloeiende economie is van groot belang voor de samenleving.
Ondernemingen bieden werkgelegenheid, produceren producten en leveren diensten die voorzien in onze levensbehoeften.
Ook maken zij de dorpen aantrekkelijk voor jonge mensen om zich hier te vestigen.
De gemeente Leudal heeft een grote agrarische sector en dit is een belangrijke pijler van het economisch profiel van de gemeente.
Met het oprichten van een transitiehuis om de transitie van het buitengebied op regionaal niveau aan te pakken kunnen wij instemmen.
Samen met de agrarische sector kijken waar mogelijkheden en kansen liggen.
Voor bedrijventerreinen geldt voor Ronduit Open, kansen grijpen waar mogelijk maar met zo min mogelijk overlast voor burgers. Altijd controleren en handhaven indien nodig, is daarbij het uitgangspunt.

Goed onderwijs is van groot belang voor de samenleving en voor iedereen persoonlijk om zich te kunnen ontwikkelen tot de persoon die hij of zij wil zijn.
Gelijke kansen voor iedereen zijn daarbij het uitgangspunt, daar waar nodig wordt deze basis versterkt samen met onze partners in het onderwijs, zorg en welzijn.
Goed onderwijs is van groot belang, maar voor ons is goed onderwijs niet afhankelijk van het schoolgebouw.
Wij ondersteunen dan ook van harte dat het IHP wordt onderzocht op betaalbaarheid en uitvoerbaarheid.

Accommodaties zijn in een gemeente als Leudal, met een bloeiend verenigingsleven, van groot belang.
Verenigingen vormen het cement van de samenleving en dit gaat veel verder dan de reguliere samenkomsten, trainingen, repetities of wedstrijden.
Het gaat om ontmoeting, sociale samenhang, naar elkaar omkijken en voor elkaar klaarstaan ook buiten de normale verenigingstijden.

Daarom vindt Ronduit Open het ook van het grootste belang dat er in elk dorp een ontmoetingsplek blijft, ook als het niet binnen het vastgestelde accommodatiebeleid past. Zeker voor kleine kernen is in deze maatwerk belangrijk.
Dat er in Neeritter eindelijk gewerkt wordt aan een ontmoetingsruimte draagt uiteraard onze instemming.
In het coalitieprogramma is opgenomen dat, daar waar het vastgestelde accommodatiebeleid tot ongewenste ongelijkheid leidt dit gecorrigeerd wordt.
Dat het college hiermee nu direct aan de slag gaat juichen wij van harte toe.

Het sociaal domein is met afstand de grootste post in onze begroting en ook de belangrijkste.
Het gaat hier om mensen, mensen die hulp of zorg nodig hebben en wat ons betreft is dit het belangrijkste wat een gemeente moet doen.
Zorgen voor de zwakkeren in de gemeenschap.
Maar de realiteit is ook dat de beschikbare budgetten vanuit Den Haag steeds kleiner worden en dat het dus steeds moeilijker wordt om voldoende zorg te blijven bieden.
Dat de huishoudelijke hulp vanaf 2029 uit de WMO wordt geschrapt baart ons wel zorgen.
We verwachten van het college, zodra de nadere uitwerking vanuit Den Haag bekend is, er beleid wordt geformuleerd, om degenen die echt hulp nodig hebben zo goed mogelijk tegemoet te komen.
We hebben wel een aantal vragen voor de wethouder.
In het coalitieprogramma staat, mantelzorgondersteuning verbeteren, Wmo vragen efficiënter behandelen, één helder aanspreekpunt financiële ondersteuning.
We zien hiervan niets terug in de programmabegroting.
Gaat dit onderdeel uitmaken van de nieuwe visie die met onze partners en gemeenten in Midden-Limburg wordt opgesteld?
Het MOB is momenteel gevestigd aan de Graaf van Loonlaan in Heythuysen.
Wat ons betreft is deze locatie ook zeer geschikt voor woningbouw.
Wordt er nog gewerkt aan een nieuwe locatie voor het MOB?
We zien dat de toeloop in de jeugdzorg weer toeneemt, terwijl de laatste jaren juist sprake was van een stabilisering of afname.
Wat gaat u doen om deze tendens te keren?
We zien ondanks de toename van het gebruik in de jeugdzorg geen toename in de kosten, is dat realistisch?
De energieprijzen blijven alsmaar stijgen, gaat u mensen die recht hebben op een bijdrage uit het energienoodfonds actief benaderen om hier gebruik van te maken?

Het onderhoud van de openbare ruimte is en blijft een aandachtspunt, nog steeds krijgen we daar regelmatig klachten over.
In het coalitieprogramma is opgenomen dat aan het onderhoudsniveau B wordt vastgehouden en dat daar waar nodig extra onderhoud wordt gepleegd.
Daar houden we het college aan.
Ook vragen we extra aandacht voor het onderhoud van de trottoirs die op vele plaatsen ver beneden de maat zijn, vaak door wortelopdruk van bomen.

Deze begroting is, in de pers, gepubliceerd met de titel “realisme als kompas” en dit is een titel die voor elke andere begroting van toepassing zou moeten zijn.
Besturen is niet een opsomming maken van wat je graag wil. Dat kan iedereen.
Besturen is kritisch kijken wat echt nodig is, prioriteiten stellen, scherpe keuzes durven maken en op een realistische manier omgaan met de financiële middelen.
Het begrotingssaldo voor 2027 ziet er nog goed uit, maar daarna lopen de tekorten snel op.
Het college stelt nu voor om de scherpe keuzes die gemaakt moeten worden, door te schuiven naar de kadernota voor 2028.
Een begrijpelijke keuze. De ingrijpende keuzes die gemaakt moeten worden dienen weloverwogen genomen te worden om de juiste prioriteiten te kunnen stellen.
We roepen het college op en vragen de toezegging om in het voorjaar van 2027 de raad van financieel goed onderbouwde voorstellen te voorzien, zodat de raad in staat is de keuzes te beoordelen en op basis daarvan besluiten te nemen.

Voor de verkiezingen hebben wij beloofd dat te veel geïnde belasting wordt teruggeven aan de burgers.

Bij de onderhandelingen over het coalitieprogramma hebben wij afgesproken dat er de komende jaren 5 miljoen van de te veel geïnde belasting wordt teruggeven aan de burger.
Hiermee wordt in 2027 een begin gemaakt door middel van een korting op de afvalstoffenheffing van ongeveer 59 euro.
De totale woonlasten dalen met een ongeveer hetzelfde bedrag naar gemiddeld 955 euro en profiteren burgers mee van de financiële meevallers van de gemeente.

Voorzitter ik kom tot een afronding.
Wij hebben hier maar tien minuten om onze kijk te geven op deze begroting en het is natuurlijk niet mogelijk om alles wat belangrijk is aan te stippen.
Duidelijk is wel dat we uitdagende tijden tegemoet gaan en er moeilijke keuzes gemaakt moeten worden.
In de overtuiging dat we door die keuzes de gemeente beter en sterker maken en goed voorbereid zijn op de toekomst zien we die toekomst positief tegemoet.

Tot zover